



Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 11ης Νοεμβρίου 2014*

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινωνική πολιτική — Οδηγία 2000/78/EK — Ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία — Άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α' — Άρθρο 6, παράγραφος 1 — Διάκριση λόγω ηλικίας — Εθνική ρύθμιση που εξαρτά τον συνυπολογισμό, για τον καθορισμό των αποδοχών, περιόδων εκπαίδευσης και υπηρεσίας που διανύθηκαν πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του από επιμήκυνση του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου — Δικαιολογία — Δυνατότητα επιτεύξεως του επιδιωκόμενου σκοπού — Δυνατότητα αμφισβήτησεως της επιμηκύνσεως του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου»

Στην υπόθεση C-530/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgerichtshof (Αυστρία) με απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Οκτωβρίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

Leopold Schmitzer

κατά

Bundesministerin für Inneres,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, Κ. Lenaerts, αντιπρόεδρο, Α. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Vajda, S. Rodin και Κ. Jürimäe, προέδρους τμήματος, Α. Rosas, Ε. Juhász, Α. Borg Barthet, J. Malenovský, Α. Arabadjiev (εισηγητή), Μ. Safjan και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Υ. Bot

γραμματέας: Α. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους Β.-R. Killmann και D. Martin,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και των άρθρων 2, 6, παράγραφος 1, και 16 της οδηγίας 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303, σ. 16).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του L. Schmitzer και της Bundesministerin für Inneres (ομοσπονδιακή Υπουργός Εσωτερικών) και αφορά τη νομιμότητα του συστήματος αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων που θεσπίστηκε από τον Αυστριακό νομοθέτη για να θέσει τέλος στη διάκριση λόγω ηλικίας.

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 2000/78

- 3 Στο άρθρο 1 της οδηγίας 2000/78 ορίζεται ότι «σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, προκειμένου να υλοποιηθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη.»
- 4 Το άρθρο 2 της ως άνω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1.

2. Για τον σκοπό της παραγράφου 1:

 - α) συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο,

[...]».
- 5 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας, αυτή εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών.
- 6 Το άρθρο 6 της οδηγίας 2000/78 ορίζει τα εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση εκ του άρθρου 2, παράγραφος 2, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι η λόγω ηλικίας διαφορετική μεταχείριση δεν συνιστά διάκριση εφόσον δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικά και λογικά από έναν θεμιτό στόχο, ιδίως δε από θεμιτούς στόχους της πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, και εφόσον τα μέσα επίτευξης του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία.

Αυτή η διαφορετική μεταχείριση μπορεί ιδίως να περιλαμβάνει:

- α) την καθιέρωση ειδικών συνθηκών για την πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, για την απασχόληση και την εργασία, συμπεριλαμβανομένων των όρων απόλυσης και αμοιβής, για τους νέους, τους ηλικιωμένους και τους εργαζομένους που συντηρούν άλλα πρόσωπα, προκειμένου να ευνοείται η επαγγελματική τους ένταξη ή να εξασφαλίζεται η προστασία τους,
- β) τον καθορισμό ελάχιστων όρων ηλικίας, επαγγελματικής εμπειρίας ή αρχαιότητας στην απασχόληση για την πρόσβαση στην απασχόληση ή σε ορισμένα πλεονεκτήματα που συνδέονται με την απασχόληση,

[...].».

- 7 Το άρθρο 9 της οδηγίας αυτής, το οποίο τιτλοφορείται «Υπεράσπιση των δικαιωμάτων», ορίζει στην παράγραφο 1:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κάθε πρόσωπο που θεωρεί εαυτό ζημιωθέν από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και εάν η σχέση στο πλαίσιο της οποίας εικάζεται ότι σημειώθηκε η διάκριση έχει λήξει, έχει πρόσβαση σε δικαστικές ή/και διοικητικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων, όπου κρίνεται ενδεδειγμένο, διαδικασιών συνδιαλλαγής, για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων εκ της παρούσας οδηγίας.»

- 8 Το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/78, με τίτλο «Συμμόρφωση», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να:

[...]

- β) κηρύσσονται ή μπορούν να κηρυχθούν άκυρες ή να τροποποιούνται οποιοσδήποτε διατάξεις αντίθετες προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης οι οποίες περιέχονται στις ατομικές ή συλλογικές συμβάσεις ή συμφωνίες [...].»

Το αυστριακό δίκαιο

Το καθεστώς πριν τον μεταρρυθμιστικό νόμο

- 9 Το άρθρο 8 του νόμου του 1956 περί αποδοχών (Gehaltsgesetz 1956, BGBl. 54/1956, στο εξής: GehG), όπως ίσχυε μέχρι την αναδρομική τροποποίησή του από τον ομοσπονδιακό νόμο της 30ής Αυγούστου 2010, περί τροποποίησης του νόμου του 1979 για τον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα, του νόμου περί αποδοχών του 1956, του νόμου περί των συμβασιούχων υπαλλήλων του 1948 και του νόμου σχετικά με τον δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα των δικαστών και των εισαγγελέων (BGBl. I, 82/2010), ο οποίος ίσχυσε από 1ης Ιανουαρίου 2004 μέχρι 30 Αυγούστου 2010 (στο εξής: μεταρρυθμιστικός νόμος), προέβλεπε έναν γενικό κανόνα προαγωγής ανά δύο έτη.

- 10 Το άρθρο 12, παράγραφος 1, του GehG, όπως ίσχυε στις 31 Δεκεμβρίου 2003, όπως είχε τροποποιηθεί από τον νόμο του 2002, περί απελευθέρωσης στον τομέα της δημόσιας διοίκησης (*Deregulierungsgesetz-Öffentlicher Dienst 2002, BGBl. I, 119/2002*), όριζε τα εξής:

«Εξαιρουμένων των περιόδων που διένυσε ο ενδιαφερόμενος πριν τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του και υπό την επιφύλαξη των περιορισμών των παραγράφων 4 έως 8, η ημερομηνία που λαμβάνεται υπόψη για την προαγωγή στο επόμενο μισθολογικό κλιμάκιο υπολογίζεται με αναγωγή στο παρελθόν από την ημερομηνία προσλήψεως:

1. για τις περιόδους που απαριθμούνται στην παράγραφο 2, οι οποίες συνυπολογίζονται στο σύνολό τους·
2. για τις λοιπές περιόδους
 - α) οι οποίες πληρούν τα κριτήρια των παραγράφων 3 ή 3α, συνυπολογίζονται στο σύνολό τους
 - β) οι οποίες δεν πληρούν τα κριτήρια των παραγράφων 3 ή 3α, συνυπολογίζονται κατά το ήμισυ για τρία έτη κατ' ανώτατο όριο.»

Ο μεταρρυθμιστικός νόμος

- 11 Ο μεταρρυθμιστικός νόμος αφορούσε τη συμμόρφωση των ομοσπονδιακών κανόνων υπολογισμού των πριν από την είσοδο στην υπηρεσία περιόδων με την οδηγία 2000/78, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο με την απόφαση Hütter (C-88/08, EU:C:2009:381), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι αντιβαίνει στα άρθρα 1, 2 και 6 της οδηγίας 2000/78 εθνική ρύθμιση η οποία, προκειμένου να μην αντιμετωπίζεται δυσμενέστερα η γενική εκπαίδευση έναντι της επαγγελματικής και να προωθείται η ένταξη των νέων μαθητευομένων στην αγορά εργασίας, απέκλειε τον συνυπολογισμό των περιόδων απασχολήσεως που διανύθηκαν πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας για τον καθορισμό του κλιμακίου στο οποίο κατατάσσονται οι συμβασιούχοι υπάλληλοι της δημόσιας διοικήσεως ενός κράτους μέλους.

- 12 Ειδικότερα, ο νόμος αυτός τροποποιούσε, με αναδρομική ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2004, τα άρθρα 8 και 12 του GehG.

- 13 Με τίτλο «Προαγωγή», η παράγραφος 1 του άρθρου 8 του GehG, όπως τροποποιήθηκε από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, έχει ως εξής:

«Η προαγωγή καθορίζεται με βάση την ημερομηνία αναφοράς. Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την προαγωγή στο δεύτερο κλιμάκιο, κάθε κατηγορίας προσωπικού, είναι πέντε έτη και δύο έτη για τα λοιπά κλιμάκια, εκτός αν άλλως ορίζεται στο παρόν άρθρο.»

- 14 Με τίτλο «Ημερομηνία αναφοράς για την προαγωγή», το άρθρο 12 του GehG, όπως έχει τροποποιηθεί από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, προβλέπει:

«(1) Υπό την επιφύλαξη των περιορισμών των παραγράφων 4 έως 8, η ημερομηνία αναφοράς για την προαγωγή στο επόμενο κλιμάκιο υπολογίζεται με αναγωγή στον χρόνο της προσλήψεως για τις περιόδους μετά την 30ή Ιουνίου του έτους κατά το οποίο συμπληρώθηκαν ή επρόκειτο να συμπληρωθούν εννέα έτη σχολικής φοιτήσεως μετά την ένταξη στον πρώτο βαθμό σχολικής εκπαίδευσης:

1. οι περίοδοι που απαριθμούνται στην παράγραφο 2 λαμβάνονται υπόψη στο σύνολό τους·
2. οι λοιπές περίοδοι

- α) οι οποίες πληρούν τα κριτήρια των παραγράφων 3 έως 3α, συνυπολογίζονται στο σύνολό τους·
- β) οι οποίες δεν πληρούν τα κριτήρια των παραγράφων 3 έως 3α
 - αα) συνυπολογίζονται στο σύνολό τους μέχρι τα τρία έτη και
 - ββ) συνυπολογίζονται κατά το ήμισυ μέχρι τα τρία επιπλέον έτη.

[...]

(3) Οι περίοδοι που αναφέρονται στην παράγραφο 1, σημείο 2, κατά τις οποίες ο υπάλληλος άσκησε δραστηριότητα ή φοίτησε, μπορούν, προς το δημόσιο συμφέρον, να συνυπολογιστούν στο σύνολό τους στον βαθμό που η εν λόγω δραστηριότητα ή οι σπουδές παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την υπηρεσία. [...]

[...]»

- 15 Το άρθρο 113, παράγραφοι 10 έως 12 του GehG, όπως έχει τροποποιηθεί από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, προβλέπει:

«(10) Η ημερομηνία αναφοράς που λαμβάνεται υπόψη για την προαγωγή στο επόμενο κλιμάκιο και η μισθολογική κατάσταση που προκύπτει μπορούν να υπολογιστούν εκ νέου σύμφωνα με τα άρθρα 8 και 12 [του GehG, όπως τροποποιήθηκαν από τον μεταρρυθμιστικό νόμο] μόνον κατόπιν αιτήσεως και αποκλειστικά στις περιπτώσεις που η υφιστάμενη μισθολογική κατάσταση καθορίστηκε βάσει της ημερομηνίας αναφοράς. Αίτηση μπορούν επίσης να υποβάλουν οι δικαιούχοι που λαμβάνουν περιοδικές παροχές κατ' εφαρμογή του νόμου του 1965 για τις συντάξεις.

(11) Για όσους δεν υποβάλλουν αίτηση σύμφωνα με τις παραγράφους 10 και 12 ή για όσους δεν χρειάζεται να υπολογιστεί εκ νέου η ημερομηνία αναφοράς σύμφωνα με την παράγραφο 10,

1. εξακολουθούν να ισχύουν τα άρθρα 8 και 12, παράγραφος 1, [του GehG] ως είχαν στις 31 Δεκεμβρίου 2003 [...].

[...]

(12) Οι αιτήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 10 πρέπει να υποβληθούν χρησιμοποιώντας το έντυπο που θα ορίσει ο ομοσπονδιακός καγκελάριος με κανονιστική πράξη. Τα πρόσωπα που δικαιούνται να υποβάλουν αίτηση, τα οποία πριν την έκδοση [του μεταρρυθμιστικού νόμου] είχαν ζητήσει εκ νέου υπολογισμό της ημερομηνίας αναφοράς ή της μισθολογικής τους κατάστασης επικαλούμενα περιόδους πριν από την είσοδό τους στη υπηρεσία διανυθείσες πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους ή είχαν ζητήσει μισθολογική αναπροσαρμογή για τον λόγο αυτόν, θα κληθούν να υποβάλουν νέα αίτηση μέσω του ανωτέρου εντύπου [...].»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 16 Ο L. Schmitzer είναι δημόσιος υπάλληλος στο Bundesministerium für Inneres (Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εσωτερικών). Στις 22 Ιανουαρίου 2013 υπέβαλε αίτηση επαναπροσδιορισμού της ημερομηνίας αναφοράς που ελήφθη υπόψη για την προαγωγή του προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι περίοδοι εκπαίδευσης και υπηρεσίας, κατά την έννοια της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας, που είχε διανύσει πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του. Ενώ με τη νομοθεσία που ίσχυε την ημέρα της προσλήψεώς του δεν είχε δικαίωμα να προσμετρήσει τις περιόδους αυτές, τούτο επιτράπηκε με το άρθρο 113 του GehG, όπως τροποποιήθηκε από τον μεταρρυθμιστικό νόμο.

- 17 Με απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2013, η Bundesministerin für Inneres καθόρισε ως νέα ημερομηνία αναφοράς την 1η Ιουλίου 1975 σύμφωνα με την αίτηση του L. Schmitzer. Στο σκεπτικό της αποφάσεως αυτής, αναφέρεται ότι το καθεστώς αποδοχών του L. Schmitzer υπάγεται επίσης στο άρθρο 8 του GehG, όπως έχει τροποποιηθεί από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, το οποίο εξαρτά την προαγωγή στο δεύτερο κλιμάκιο από τη συμπλήρωση πενταετίας στο πρώτο κλιμάκιο.
- 18 Στις 26 Φεβρουαρίου 2013 ο L. Schmitzer υπέβαλε αίτηση διορθώσεως της μισθολογικής του καταστάσεως βάσει του άρθρου 8 του GehG, όπως είχε πριν από την τροποποίησή του από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, προκειμένου να επωφεληθεί από την ανά διετία προαγωγή στο επόμενο κλιμάκιο από την εν λόγω ημερομηνία αναφοράς και μετά.
- 19 Στις 4 Απριλίου 2013, η Bundesministerin für Inneres απέρριψε την αίτηση αυτή.
- 20 Κατά της αποφάσεως αυτής ο L. Schmitzer άσκησε διοικητική προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό δικαστήριο). Το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται αν νομοθετική τροποποίηση η οποία προβλέπει νέο, μη εισάγοντα διακρίσεις, τρόπο καθορισμού της ημερομηνίας αναφοράς που λαμβάνεται υπόψη για την προαγωγή των υπαλλήλων μπορεί, συγχρόνως, να προβλέπει επιμήκυνση της διάρκειας των περιόδων που πρέπει να συμπληρωθούν για τη μετάβαση στο επόμενο κλιμάκιο. Το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται εάν η επιμήκυνση αυτή συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης καθόσον αφορά μόνον τους υπαλλήλους που ζητούν εκ νέου προσδιορισμό της ημερομηνίας αναφοράς που ελήφθη υπόψη για την κατά κλιμάκιο προαγωγή τους και τη μισθολογική τους κατάσταση (στο εξής: ημερομηνία αναφοράς), αποκλείοντας όσους δεν υποβάλλουν αίτηση και εκείνους στους οποίους η μεταβολή της ημερομηνίας αυτής δεν ασκεί επιρροή.
- 21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgerichtshof αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Συνιστά, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 52, παράγραφος 1, του [Χάρτη] και του άρθρου 6 της οδηγίας [2000/78], άμεση δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας κατά την έννοια του άρθρου 21 του Χάρτη και του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', της [εν λόγω] οδηγίας, το γεγονός ότι, λόγω της θεσπίσεως ενός συστήματος καταπολέμησης των μισθολογικών διακρίσεων για νεοεισερχόμενους δημόσιους υπαλλήλους, ένας υπάλληλος ο οποίος κατά το παλαιό νομοθετικό καθεστώς υφίστατο διακρίσεις, λόγω αποκλεισμού του συνυπολογισμού, για σκοπούς προαγωγής, περιόδων προ της συμπληρώσεως του 18ου έτους της ηλικίας του, δύναται μεν με αίτησή του να επιλέξει την υπαγωγή του στο νέο σύστημα, πετυχαίνοντας με τον τρόπο αυτό τον άνευ διακρίσεων προσδιορισμό της κρίσιμης για την προαγωγή του ημέρας, όμως, λόγω της προβλεπόμενης στο νέο σύστημα βραδύτερης εξελίξεως, η έγκριση μιας τέτοιας αιτήσεως έχει κατά την εθνική νομοθεσία ως αποτέλεσμα, παρά τον προσδιορισμό της κρίσιμης για την προαγωγή ημερομηνίας σε προγενέστερο χρόνο, η μισθολογική του κατάσταση (και ως εκ τούτου ο μισθός που δικαιούται να λάβει) να μη βελτιώνεται στον βαθμό που απαιτείται προκειμένου να είναι η ίδια με εκείνη των παλαιών υπαλλήλων (οι οποίοι έχουν διανύσει συγκρίσιμες περιόδους όχι πριν, αλλά μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, οι περίοδοι δε αυτές κατά το παλαιό νομοθετικό καθεστώς έχουν ήδη συνυπολογιστεί), οι οποίοι με βάση το παλαιό νομοθετικό καθεστώς ευνοούνται κατά τρόπο που συνεπάγεται δυσμενείς διακρίσεις και δεν κρίνουν σκόπιμο να επιλέξουν την υπαγωγή τους στο νέο καθεστώς;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, δύναται ένας δημόσιος υπάλληλος, όταν δεν υφίσταται δικαιολογητικός λόγος κατά την έννοια του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, και του άρθρου 6 της οδηγίας [2000/78] (βλ. ειδικότερα το τρίτο ερώτημα), να επικαλεστεί την απευθείας εφαρμογή του άρθρου 21 του Χάρτη και του άρθρου 2 της [εν λόγω] οδηγίας στο πλαίσιο διαδικασίας για την αναγνώριση του μισθολογικού του καθεστώτος ακόμη και όταν προηγουμένως έχει ήδη πετύχει, κατόπιν υποβολής σχετικής αιτήσεως, να προσδιορισθεί η κρίσιμη για την προαγωγή του ημέρα νωρίτερα στο πλαίσιο του νέου συστήματος;

- 3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, δικαιολογείται η, παρά τη θέσπιση ενός άνευ διακρίσεων συστήματος για νέους υπαλλήλους, διατήρηση μιας διακρίσεως όσον αφορά το μισθολογικό τους καθεστώς, μεταξύ ευνοούμενων παλαιών υπαλλήλων μη ασκούντων το δικαίωμα υπαγωγής στο νέο σύστημα, αφενός, και παλαιών υπαλλήλων οι οποίοι παρά την άσκηση του δικαιώματος υπαγωγής στο νέο σύστημα εξακολουθούν να υφίστανται δυσμενή διάκριση, αφετέρου, κατά την έννοια του άρθρου 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, και του άρθρου 6 της [εν λόγω] οδηγίας, ως φαινομένου της μεταβάσεως από το ένα σύστημα στο άλλο, για λόγους οικονομίας της διοικητικής δράσεως και διατηρήσεως των κεκτημένων και προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, ακόμη και αν
- α) ο εθνικός νομοθέτης δεν εξαρτάται κατά τη διαμόρφωση του συστήματος προαγωγής από τη σύμφωνη γνώμη κοινωνικών εταίρων και οφείλει μόνο να κινείται εντός των ορίων που διαγράφονται από τη συνταγματική αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η οποία δεν απαιτεί την πλήρη διατήρηση των κεκτημένων δικαιωμάτων υπό την έννοια της καθ' ολοκληρίαν διατηρήσεως του παλαιού συστήματος για όσους παλαιούς υπαλλήλους δεν ασκήσουν το δικαίωμα υπαγωγής στο νέο σύστημα,
 - β) ο εθνικός νομοθέτης είχε εν προκειμένω την ευχέρεια να καθιερώσει καθεστώς ισότητας μεταξύ των παλαιών υπαλλήλων διά του συνυπολογισμού περιόδων αναγόμενων προ της συμπληρώσεως του 18ου έτους της ηλικίας τους διατηρώντας τους παλαιούς κανόνες προαγωγής για τους παλαιούς υπαλλήλους οι οποίοι μέχρι τούδε υφίσταντο διακριτική μεταχείριση,
 - γ) ο φόρτος εργασίας, λόγω του αναμενόμενου μεγάλου αριθμού αιτήσεων να μην θα ήταν σημαντικός, πλην όμως το κόστος του δεν θα πλησίαζε ούτε κατά προσέγγιση το συνολικό ύψος των αμοιβών που απώλεσαν και θα απολέσουν στο μέλλον οι υφιστάμενοι διακριτική μεταχείριση υπάλληλοι σε σύγκριση με τους ευνοούμενους συναδέλφους τους,
 - δ) η μεταβατική περίοδος κατά την οποία θα εξακολουθήσει να υφίσταται άνιση μεταχείριση μεταξύ των παλαιών υπαλλήλων θα διαρκέσει πολλές δεκαετίες, ενώ, λόγω του παγώματος της προσλήψεως νέων υπαλλήλων με δημοσιοϋπαλληλική σχέση εργασίας για μεγάλο χρονικό διάστημα, θα επηρεάσει τη συντριπτική πλειοψηφία των υπαλλήλων,
 - ε) το σύστημα θεσπίστηκε με αναδρομική ισχύ, γεγονός που επηρέασε αρνητικά το ευνοϊκότερο για τον υπάλληλο νομικό καθεστώς το οποίο, εν όψει της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, έπρεπε σε κάθε περίπτωση να γίνεται σεβαστό μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 2004 και 30ής Αυγούστου 2010, τη δε εφαρμογή του είχε ζητήσει ο υπάλληλος με αίτησή του ήδη προ της εκδόσεως του μεταρρυθμιστικού νόμου;
- 4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ή δεύτερο ερώτημα, καθώς και σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως του τρίτου ερωτήματος:
- α) Συνιστά μία νομοθετική ρύθμιση η οποία προβλέπει μεγαλύτερες περιόδους προϋπηρεσίας για την προαγωγή στον επόμενο βαθμό, καθιστώντας έτσι δυσχερέστερη την προαγωγή στον επόμενο μισθολογικό βαθμό, έμμεση δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας;
 - β) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, είναι η εν λόγω δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας πρόσφορη και αναγκαία με γνώμονα τη μικρή επαγγελματική εμπειρία στις αρχές της σταδιοδρομίας;

- 5) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα:
- α) Συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω ηλικίας μια νομοθετική ρύθμιση κατά την οποία “λοιπές περίοδοι” έως τριών ετών συνυπολογίζονται εξ ολοκλήρου και έως τριών επιπλέον ετών συνυπολογίζονται κατά το ήμισυ, ακόμη και αν δεν πρόκειται για περιόδους σχολικής εκπαίδευσως ή αποκτήσεως επαγγελματικής εμπειρίας;
 - β) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως: Είναι η εν λόγω διαφορετική μεταχείριση δικαιολογημένη για την αποφυγή της επιδεινώσεως του μισθολογικού καθεστώτος εκείνων των υπαλλήλων (προφανώς διαλαμβάνει και τους νέους υπαλλήλους) οι οποίοι δεν διαθέτουν αντίστοιχες συνυπολογιζόμενες περιόδους προ της συμπληρώσεως του 18ου έτους της ηλικίας τους, καίτοι η δυνατότητα συνυπολογισμού αφορά και λοιπές περιόδους οι οποίες διανύθηκαν μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους;
- 6) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τέταρτο ερώτημα, στοιχείο α', και αρνητικής απαντήσεως στο τέταρτο ερώτημα, στοιχείο β', και συγχρόνως καταφατικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα ή καταφατικής απαντήσεως στο πέμπτο ερώτημα στοιχείο α', και αρνητικής απαντήσεως στο πέμπτο ερώτημα, στοιχείο β':

Έχουν τα συνεπαγόμενα στην περίπτωση αυτή δυσμενείς διακρίσεις χαρακτηριστικά ως συνέπεια η άνιση μεταχείριση όσον αφορά τους παλαιούς υπαλλήλους να μη δικαιολογείται πλέον ως φαινόμενο της μεταβάσεως από το ένα σύστημα στο άλλο;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

- 22 Με τα προδικαστικά του ερωτήματα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει την αρχή της απαγορεύσεως διακρίσεων λόγω ηλικίας η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 21 του Χάρτη και συγκεκριμενοποιείται με την οδηγία 2000/78.
- 23 Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, όταν τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/78, η οποία συγκεκριμενοποιεί, στον τομέα της απασχολήσεως και της εργασίας, την αρχή της απαγορεύσεως διακρίσεων λόγω ηλικίας, πρέπει να ενεργούν τηρώντας την εν λόγω οδηγία (βλ., συναφώς, αποφάσεις Prigge κ.λπ., C-447/09, EU:C:2011:573, σκέψη 48, και Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt, C-132/11, EU:C:2012:329, σκέψη 22).
- 24 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο διαφοράς, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, μεταξύ ιδιώτη και εθνικής διοικητικής αρχής πρέπει να εξεταστούν μόνο σε σχέση με την οδηγία 2000/78.

Επί του πρώτου και του τρίτου ερωτήματος

- 25 Με το πρώτο και το τρίτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν τα άρθρα 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, προκειμένου να θέσει τέλος σε διάκριση λόγω ηλικίας, συνυπολογίζει περιόδους εκπαίδευσως και υπηρεσίας που διανύθηκαν πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας αλλά, ταυτοχρόνως, προβλέπει, για τους υπαλλήλους που υπήρξαν θύματα της διακρίσεως αυτής, επιμήκυνση κατά τρία έτη του απαιτούμενου χρόνου για τη μετάβαση από το πρώτο στο δεύτερο κλιμάκιο κάθε κατηγορίας προσωπικού ή μισθολογικής κατηγορίας.

- 26 Πρέπει, κατ' αρχάς, να διερευνηθεί αν η επίμαχη εθνική ρύθμιση συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη διάταξη αυτή, η «αρχή της ίσης μεταχείρισης» σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 της οδηγίας αυτής. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας διευκρινίζει ότι, για τους σκοπούς της παραγράφου 1, συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 της οδηγίας, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο.
- 27 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι προς σύγκριση κατηγορίες προσώπων είναι, από τη μία πλευρά, οι υπάλληλοι που απέκτησαν πείρα, έστω και εν μέρει, πριν από την ηλικία του 18ου έτους της ηλικίας τους (στο εξής: υπάλληλοι μη ευνοούμενοι από το προηγούμενο καθεστώς) και, από την άλλη πλευρά, οι υπάλληλοι που απέκτησαν πείρα της ίδιας φύσεως και ανάλογης διάρκειας μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής (στο εξής: υπάλληλοι ευνοούμενοι από το προηγούμενο καθεστώς).
- 28 Αντιθέτως προς όσα προβάλλει η Αυστριακή Κυβέρνηση, το γεγονός ότι ορισμένοι υπάλληλοι δεν επικαλέσθηκαν το άρθρο 12, παράγραφος 1, του GehG, όπως έχει τροποποιηθεί από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, και, ως εκ τούτου, παρέμειναν υπαγόμενοι στο προγενέστερο καθεστώς, δεν επηρεάζει τη σημασία των δύο αυτών κατηγοριών για τους σκοπούς της εν λόγω συγκρίσεως.
- 29 Όσον αφορά την ύπαρξη διαφορετικής μεταχείρισης μεταξύ των δύο αυτών κατηγοριών υπαλλήλων, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι, κατόπιν της αποφάσεως Hütter (EU:C:2009:381), ο Αυστριακός νομοθέτης τροποποίησε, με την έκδοση μεταρρυθμιστικού νόμου, το άρθρο 12, παράγραφος 1, του GehG και έθεσε σε εφαρμογή ένα καθεστώς αποδοχών και προαγωγής το οποίο επιτρέπει να συνυπολογιστεί, για τους σκοπούς του καθορισμού της ημερομηνίας αναφοράς για την προαγωγή, το σύνολο της πείρας των εργαζομένων, είτε αυτή αποκτήθηκε πριν είτε μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους. Όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, η εν λόγω ημερομηνία αναφοράς καθορίζεται άνευ διακρίσεως λόγω ηλικίας.
- 30 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να εξεταστεί εάν ο μεταρρυθμιστικός νόμος εξακολουθεί να εφαρμόζει διαφορετική μεταχείριση στις ανωτέρω δύο κατηγορίες υπαλλήλων.
- 31 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι οι μη ευνοούμενοι από το προηγούμενο καθεστώς υπάλληλοι οι οποίοι ζητούν, βάσει του άρθρου 113, παράγραφος 10, του GehG, όπως έχει τροποποιηθεί από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, να συνυπολογιστούν οι προ της συμπλήρωσεως του 18ου έτους της ηλικίας τους περίοδοι θεωρούνται υπαγόμενοι στο άρθρο 8, παράγραφος 1, του GehG, όπως έχει τροποποιηθεί από τον ίδιο νόμο, το οποίο προβλέπει προαγωγή από το πρώτο στο δεύτερο κλιμάκιο μόνο μετά τη συμπλήρωση πέντε ετών, ενώ το προηγούμενο καθεστώς προέβλεπε την προαγωγή αυτή μετά τη συμπλήρωση διετίας.
- 32 Αντιθέτως, κατά το άρθρο 113, παράγραφος 11, του GehG, όπως έχει τροποποιηθεί από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, η ημερομηνία αναφοράς που λαμβάνεται υπόψη για την προαγωγή των υπαλλήλων που ευνοούνται από το προηγούμενο καθεστώς υπολογίζεται εκ νέου μόνο κατόπιν της υποβολής αιτήσεως την οποία, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, οι υπάλληλοι αυτοί δεν έχουν κανένα λόγο να υποβάλουν. Επομένως, στους υπαλλήλους αυτούς δεν εφαρμόζεται η επιμήκυνση κατά τρία έτη της απαιτούμενης για την προαγωγή από το πρώτο στο δεύτερο κλιμάκιο περιόδου, αντίθετα με τους μη ευνοούμενους από το προηγούμενο καθεστώς υπαλλήλους που υπέβαλαν την εν λόγω αίτηση.
- 33 Επομένως, ο Αυστριακός νομοθέτης, θεσπίζοντας το άρθρο 8, παράγραφος 1, του GehG, όπως έχει τροποποιηθεί από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, εισήγαγε διάταξη η οποία εξακολουθεί να εφαρμόζει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των μη ευνοούμενων από το προηγούμενο καθεστώς υπαλλήλων και των ευνοούμενων από το εν λόγω καθεστώς, όσον αφορά τη μισθολογική θέση τους και τις αντίστοιχες αποδοχές τους.

- 34 Κατ' αυτό τον τρόπο, η εθνική ρύθμιση περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη όχι μόνο εκμηδενίζει το πλεονέκτημα από τον συνυπολογισμό των περιόδων εκπαίδευσης και υπηρεσίας που διανύθηκαν πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, αλλά επίσης περιάγει σε δυσμενέστερη θέση μόνον τους μη ευνοούμενους από το προηγούμενο καθεστώς υπαλλήλους, καθόσον η επιμήκυνση του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου εφαρμόζεται μόνο σ' αυτούς. Επομένως, οι επιπτώσεις του πριν από τον μεταρρυθμιστικό νόμο καθεστώτος δεν έπαυσαν να υφίστανται στο σύνολό τους έναντι των υπαλλήλων αυτών.
- 35 Στο μέτρο που η επιμήκυνση κατά τρία έτη της απαιτούμενης για την προαγωγή από το πρώτο στο δεύτερο κλιμάκιο περιόδου εφαρμόζεται μόνο στους υπαλλήλους που διένυσαν περιόδους πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση στηριζόμενη άμεσα στο κριτήριο της ηλικίας κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2000/78.
- 36 Πρέπει, εν συνεχεία, να εξεταστεί αν η διαφορετική αυτή μεταχείριση μπορεί να δικαιολογηθεί.
- 37 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78 διευκρινίζει πράγματι ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι η λόγω ηλικίας άνιση μεταχείριση δεν συνιστά διάκριση εφόσον δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικώς και ευλόγως από την επιδίωξη θεμιτού σκοπού, ιδίως δε από θεμιτούς σκοπούς της πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, και εφόσον τα μέσα επιτεύξεως του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία.
- 38 Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι τα κράτη μέλη έχουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως στην επιλογή όχι μόνον της επιδίωξης ενός συγκεκριμένου σκοπού, μεταξύ άλλων, στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής απασχολήσεως, αλλά και στον καθορισμό των μέτρων μέσω των οποίων μπορεί να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός (απόφαση *Sprecht* κ.λπ., C-501/12 έως C-506/12, C-540/12 και C-541/12, EU:C:2014:2005, σκέψη 46 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 39 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση αποσκοπεί, πρωτίστως, στη θέσπιση καθεστώτος αποδοχών και προαγωγής μη συνεπαγόμενου διακρίσεις. Στο πλαίσιο του μεταρρυθμιστικού νόμου, οι κανόνες που εξαρτούν τον εκ νέου προσδιορισμό των ημερομηνιών αναφοράς από την υποβολή αιτήσεως εκ μέρους του ενδιαφερόμενου, καθώς και οι κανόνες σχετικά με την επιμήκυνση του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου αποσκοπούν στην επίτευξη σκοπών περιορισμού του διοικητικού φόρτου, διατηρήσεως των κεκτημένων και προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- 40 Η Αυστριακή Κυβέρνηση υπογραμμίζει εξάλλου ότι η θέσπιση του μεταρρυθμιστικού νόμου βασίστηκε σε λόγους δημοσιονομικής φύσεως.
- 41 Όσον αφορά τον σκοπό του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού της επίμαχης στην κύρια δίκη εθνικής ρυθμίσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο λόγους πολιτικού, κοινωνικού ή δημογραφικού χαρακτήρα αλλά και δημοσιονομικούς λόγους, εφόσον τηρούν συναφώς τη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ηλικίας. Συναφώς, μολονότι οι δημοσιονομικοί λόγοι μπορούν να αποτελούν τη βάση των επιλογών του κράτους μέλους στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και να επηρεάζουν τη φύση ή την έκταση των μέτρων που προτίθεται να θεσπίσει το κράτος αυτό, οι λόγοι αυτοί δεν μπορούν, καθαυτοί, να αποτελούν θεμιτό σκοπό, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78 (απόφαση *Fuchs* και *Köhler*, C-159/10 και C-160/10, EU:C:2011:508, σκέψεις 73 και 74). Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τους λόγους διοικητικής φύσεως που αναφέρει το αιτούν δικαστήριο.
- 42 Όσον αφορά τη διατήρηση των κεκτημένων και την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των υπαλλήλων που ευνοούνται από το προηγούμενο καθεστώς ως προς τις αποδοχές τους, πρέπει να επισημανθεί ότι αποτελούν θεμιτούς σκοπούς της πολιτικής στους τομείς απασχόλησης και αγοράς

εργασίας δυνάμενους να δικαιολογήσουν, κατά τη διάρκεια μιας μεταβατικής περιόδου, τη διατήρηση των προηγούμενων μισθών και, επομένως, τη διατήρηση ενός καθεστώτος συνεπαγόμενου διακρίσεις λόγω ηλικίας (βλ., συναφώς, απόφαση Hennigs και Mai, C-297/10 και C 298/10, EU:C:2011:560, σκέψεις 90 και 92).

- 43 Εν προκειμένω, στον βαθμό που το άρθρο 113, παράγραφος 11, του GehG, όπως έχει τροποποιηθεί από τον μεταρρυθμιστικό νόμο, προβλέπει ότι τα άρθρα 8 και 12 του GehG, όπως ίσχυαν στις 31 Δεκεμβρίου 2003, εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή σε όσους δεν υπέβαλαν αίτηση εκ νέου προσδιορισμού της ημερομηνίας αναφοράς για τους σκοπούς της προαγωγής ή σε όσους δεν χρειάζεται να υπολογιστεί εκ νέου η ημερομηνία αυτή, οι εν λόγω διατάξεις επιτρέπουν την επίτευξη των σκοπών της διατηρήσεως των κεκτημένων και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των υπαλλήλων που ευνοούνται από το προηγούμενο καθεστώς όσον αφορά τη διατήρηση του επιπέδου των αποδοχών. Συγκεκριμένα, στους υπαλλήλους αυτούς δεν θα εφαρμοστεί η αναδρομική επιμήκυνση του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου.
- 44 Οι σκοποί αυτοί δεν μπορούν όμως να δικαιολογήσουν μέτρο το οποίο διατηρεί οριστικά, έστω και για ορισμένα μόνο πρόσωπα, τη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας, στην εξάλειψη της οποίας αποσκοπούσε η μεταρρύθμιση ενός καθεστώτος συνεπαγόμενου διακρίσεις, στο οποίο εντάσσεται το εν λόγω μέτρο. Ένα τέτοιο μέτρο, ακόμη και αν ενδέχεται να διασφαλίσει την προστασία των κεκτημένων δικαιωμάτων και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των υπαλλήλων που ευνοούνται από το προηγούμενο καθεστώς, δεν είναι κατάλληλο για τη θέσπιση καθεστώτος μη συνεπαγόμενου διακρίσεις για τους υπαλλήλους που δεν ευνοούνται από το εν λόγω προηγούμενο καθεστώς.
- 45 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι στο πρώτο και τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, προκειμένου να θέσει τέλος σε διάκριση λόγω ηλικίας, προβλέπει συνυπολογισμό περιόδων εκπαίδευσης και υπηρεσίας που διανύθηκαν πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας, αλλά προβλέπει, ταυτοχρόνως, μόνο για τους υπαλλήλους που υπήρξαν θύματα της διακρίσεως, επιμήκυνση κατά τρία έτη του χρόνου που απαιτείται για τη μετάβαση από το πρώτο στο δεύτερο κλιμάκιο κάθε κατηγορίας προσωπικού ή μισθολογικής κατηγορίας.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 46 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν υπάλληλος που υπήρξε θύμα διακρίσεως λόγω ηλικίας, εξαιτίας του τρόπου καθορισμού της ημερομηνίας αναφοράς που λαμβάνεται υπόψη για την προαγωγή του, μπορεί να επικαλεσθεί το άρθρο 2 της οδηγίας 2000/78 για να προσβάλει τα συνεπαγόμενα διακρίσεις αποτελέσματα της επιμηκύνσεως του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου, παρόλο που, κατόπιν αιτήσεώς του, προσδιορίστηκε εκ νέου η ημερομηνία αυτή.
- 47 Το εθνικό δικαστήριο εξετάζει το ενδεχόμενο να μην παρέχεται σε μη ευνοούμενο από το προηγούμενο καθεστώς υπάλληλο η δυνατότητα προσβολής των συνεπαγόμενων διακρίσεις αποτελεσμάτων της επιμηκύνσεως του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου, για τον λόγο ότι η νέα αυτή διάκριση απορρέει αποκλειστικά και μόνον από το γεγονός ότι ο εν λόγω υπάλληλος ζήτησε και πέτυχε τον εκ νέου υπολογισμό της ημερομηνίας αναφοράς, ενώ οι υπάλληλοι οι οποίοι διένυσαν μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους το σύνολο των περιόδων που μπορούν να συνυπολογιστούν δεν υπέβαλαν σχετική αίτηση, και, ως εκ τούτου, δεν επιβλήθηκε σε αυτούς η επιμήκυνση του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου.

- 48 Πρέπει να υπομνησθεί η νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία το δικαίωμα σε ίση μεταχείριση, το οποίο απορρέει από την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ηλικίας κατά την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας 2000/78, συνιστά δικαίωμα το οποίο μπορεί να επικαλεστεί ο ιδιώτης κατά δημόσιας αρχής (βλ., συναφώς, απόφαση Römer, C-147/08, EU:C:2011:286, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 49 Συναφώς, το άρθρο 9 της οδηγίας 2000/78 ορίζει ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κάθε πρόσωπο που κρίνει ότι θίγεται από δυσμενή διάκριση έχει τη δυνατότητα να προβάλει τα δικαιώματά του. Το άρθρο 16 της οδηγίας αυτής επιβάλλει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να κηρύσσονται ή να μπορούν να κηρυχθούν άκυρες ή να τροποποιούνται οποιοσδήποτε διατάξεις αντίθετες προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης οι οποίες περιέχονται στις ατομικές ή συλλογικές συμβάσεις ή συμφωνίες.
- 50 Στην περίπτωση, όμως, που ο μη ευνοούμενος από το προηγούμενο καθεστώς υπάλληλος δεν μπορεί να προσβάλει τα συνεπαγόμενα διακρίσεις αποτελέσματα της επιμηκύνσεως του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου λόγω του ότι ζήτησε και πέτυχε τον εκ νέου υπολογισμό της ημερομηνίας αναφοράς που λαμβάνεται υπόψη για την προαγωγή του, ενώ οι ευνοούμενοι από το προηγούμενο καθεστώς υπάλληλοι δεν υπέβαλαν σχετική αίτηση, δεν έχει τη δυνατότητα να προασπίσει όλα τα δικαιώματα που αντλεί από την αρχή της ίσης μεταχείρισης την οποία εγγυάται η οδηγία 2000/78, τούτο δε αντιβαίνει στα άρθρα 9 και 16 της οδηγίας αυτής.
- 51 Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως στο πρώτο και στο τρίτο ερώτημα, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 9 και 16 της οδηγίας 2000/78 έχουν την έννοια ότι ο υπάλληλος που υπήρξε θύμα διακρίσεως λόγω ηλικίας, απορρέουσας από τον τρόπο καθορισμού της ημερομηνίας αναφοράς που λαμβάνεται υπόψη για την προαγωγή του, μπορεί να επικαλεσθεί το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής προκειμένου να προσβάλει τα συνεπαγόμενα διακρίσεις αποτελέσματα της επιμηκύνσεως του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου, παρόλο που, κατόπιν αιτήσεώς του, προσδιορίσθηκε εκ νέου η ημερομηνία αυτή.

Ως προς το τέταρτο, το πέμπτο και το έκτο ερώτημα

- 52 Το τέταρτο, το πέμπτο και το έκτο ερώτημα ετέθησαν επικουρικώς, μόνο για την περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο και το δεύτερο ερώτημα ή καταφατικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα.
- 53 Κατόπιν των απαντήσεων που δόθηκαν στο πρώτο, στο δεύτερο και το τρίτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τέταρτο, στο πέμπτο και το έκτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 54 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαινεται:

- 1) Τα άρθρα 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α', και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία, προκειμένου να θέσει τέλος σε διάκριση λόγω ηλικίας, προβλέπει συνυπολογισμό περιόδων εκπαιδεύσεως και υπηρεσίας που διανύθηκαν πριν από τη

συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας, αλλά προβλέπει ταυτοχρόνως, μόνο για τους υπαλλήλους που υπήρξαν θύματα της διακρίσεως, επιμήκυνση κατά τρία έτη του χρόνου που απαιτείται για τη μετάβαση από το πρώτο στο δεύτερο κλιμάκιο κάθε κατηγορίας προσωπικού ή μισθολογικής κατηγορίας.

- 2) Τα άρθρα 9 και 16 της οδηγίας 2000/78 έχουν την έννοια ότι ο υπάλληλος που υπήρξε θύμα διακρίσεως λόγω ηλικίας, απορρέουσας από τον τρόπο καθορισμού της ημερομηνίας αναφοράς που λαμβάνεται υπόψη για την προαγωγή του, μπορεί να επικαλεσθεί το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής προκειμένου να προσβάλει τα συνεπαγόμενα διακρίσεις αποτελέσματα της επιμηκύνσεως του απαιτούμενου για την προαγωγή χρόνου, παρόλο που, κατόπιν αιτήσεώς του, προσδιορίσθηκε εκ νέου η ημερομηνία αυτή.

(υπογραφές)